

Krig i Europa – krig i verden

Er der et alternativ til krigene og oprustningen?

Oplæg ved Frokostdebatten Enhedslisten Silkeborg 11. januar 2025

Susanne Possing

Talsperson NEJ til Oprustning – JA til Bæredygtig Sikkerhedspolitik

Tak for invitationen til at komme til Silkeborg. Jeg er – sammen med Steen Folke og Henning Salling Olesen – talsperson for det, vi kalder NEJ til Oprustning – JA til Bæredygtig Sikkerhedspolitik, et initiativ, vi var en gruppe bekymrede mennesker, der tog for nu snart tre år siden. Efter Ruslands invasion af Ukraine vågnede mange op til en ny virkelighed.

Hvorfor Bæredygtig Sikkerhedspolitik?

Det blev klart, hvordan man efter Sovjetunionens sammenbrud (1991) i Vesten havde negligeret den tabende part. Man havde stolet på, at vi havde fat i den lange ende, og at den modernisering, der gik i gang i Rusland, som omfatter økonomi, sociale forhold og ikke mindst demokratiske forhold med respekt for borgerrettigheder, ville betyde fred og ingen fare.

Men som vi ved i dag, var og er der i Rusland og andre postsovjetiske republikker, og mellem dem og mange lande i Vesten, store sociale og politiske modsætninger, som kun få her har interesseret sig for.

Efter 24. februar 2022 reagerede store dele af det internationale samfund med sanktioner, der skulle underminere det russiske samfund økonomisk og socialt. Samtidig vedtog de fleste europæiske regeringer, også den danske vidtgående oprustningsplaner – og det uden større modstand i de fleste parlamenter.

Dét gik vi ud og advarede mod. Det ville ikke bringe krigen til ophør, det ville bidrage til at øge en Vesten mod Rusland/Kina konfrontation, en 'os mod dem' forestilling – vi advarede mod at etablere en ny koldkrigs-lignende situation i Europa. Hvad der derimod var behov for, var og er at søge diplomatiske løsninger. Vi talte for døve øren.

Der blev indgået et såkaldt nationalt kompromis, hvorefter vi i Danmark skulle afsætte 18 ekstra milliarder på forsvarsbudgettet. Det var horribelt og unødvendigt dengang. Og nu? I dag har den danske regering opbakning til at bruge 195 milliarder frem til 2030, Venstre vil lægge 300 mia. oveni.¹ Danmark ligger i top som den største bilaterale militære bidragyder til Ukraine pr. indbygger. Hvad har det ført til?

---

¹ <https://www.dr.dk/nyheder/politik/troels-lund-i-tale-paa-landsmoedet-forsvaret-har-brug-yderligere-300-milliarder>

Ikke nogen løsning i Ukraine, kun flere flygtninge i Europa, mere krig og hundredtusinder af dræbte ukrainere og russere. Og en voksende kritik om dobbelte standarder fra lande i det globale syd. En kritik, der IKKE er blevet mindre efter Israels uhyrlige fremfærd i Gaza, på Vestbredden og i Libanon siden Hamas' angreb på Israel d. 7.oktober 2024.

Vi har en dansk statsminister, som har gjort det til sit kendemærke at sprede frygt i befolkningen ved ikke at lade nogen lejlighed gå fra sig til at mane Os-Dem-spøgelset frem: ”Der er krig i Europa, bliv prepper, Rusland truer os.”

Selv om ikke meget tyder på det – og også Forsvarets Efterretningstjeneste i deres nyeste vurdering kalder det ”meget sandsynligt”, at Rusland IKKE ønsker at fremkalde en militær konflikt med et NATO-land – lægger Mette Frederiksen sig alligevel lunt under den amerikanske administrations og NATOs vinger, og taler om, hvordan Rusland, Iran og Nordkorea, godt hjulpet af Kina forsøger at gøre skade på europæiske lande.

Det er et trusselsbillede, som stort set uden kritik viderekolporteres af de fleste danske medier, herunder DR – medierne har magt, stor magt. På den måde bliver den angivelige krigsakse af ”mørke kræfter” til en ’sandhed.’ Og det, vi som befolkning retter os ind efter.

Den samme oprustningsiver, som fik os op af stolen, ser vi altså nu udfolde sig i fuldskala og det ikke bare herhjemme. Vi advarede og talte i stedet for at gå mere fredelige veje. Det var samtidig med, at fredsforhandlingerne mellem Ukraine og Rusland i Istanbul i foråret ’22 blev afbrudt af Boris Johnson. Zelenskij var gået med til, at Ukraine fik status som neutralt land. Men Johnsons besked til ham var, at Ukraine ville miste al vestlig støtte, hvis man underskrev den fredsaftale med Rusland. Det er veldokumenteret.² Krigen fortsatte og blev trappet op, som vi ved. Efter tre års krig er det selvsagt kun blevet sværere overhovedet at nærme sig et fælles bord.

I fredsforskeren Johan Galtungs ånd, talte vi om, at vi må se Ruslands sikkerhedsbehov som legitime – uanset om vi kan tilslutte os deres krav eller ej. Og vi fremhævede det diktum om Fælles Sikkerhed, som Olof Palmekommissionen udviklede i 1982 (ja, midt under den kolde krig): at ”... nationer og befolkninger kan kun føle sig sikre, når deres modparter føler sig sikre.”

Men det var ikke det, der skete. USA og NATO havde siden 2014 hjulpet med at træne den ukrainske hær for at besejre de russiske separatister i Donbas, hvor krigen rasede. Omkring 10.000 ukrainske soldater gennemgik særlige NATO-træningsprogrammer, så

---

² Se fx <https://www.foreignaffairs.com/ukraine/talks-could-have-ended-war-ukraine> Og <https://www.other-news.info/understanding-the-ukraine-conflict-michael-von-der-schulenburgs-insights/>

de kunne sendes til Østukraine.³ Og det var ikke først efter invasionen d. 24. februar 22, allerede i 2017 under Trumps første regeringsperiode begyndte USA at sende militærudstyr til Ukraine, bl.a. anti-tankmissiler og andet avanceret udstyr, der normalt kun leveres til øvrige NATO-medlemmer eller USA's nærmeste allierede. I 2019-2020, altså inden Ruslands invasion var USA's "sikkerhedsbistand" til Ukraine cirka 10 gange så stor som i 2013 – op fra 49 til 430 mil. dollars.

Måske kan I huske de intense konsultationer mellem Rusland og NATO frem mod jul og nytår 2021, hvor vi i Vesten hørte om, hvordan russerne var ved at opbygge troppeformationer nær grænsen til Ukraine. 17. december 2021 kom Rusland i de samtaler med et forslag til aftale, som måske kunne have afværget invasionen. Men det blev afvist af USA og NATO. Og det var ikke en aftale, vi hørte noget om.

Den indebar bl.a., at "Parterne skal løse alle internationale indbyrdes tvister med fredelige midler og afstå fra brug eller trussel om magt på enhver måde, der vil være uforenelig med FN's formål. Og "Parterne skal afholde sig fra at skabe situationer, der udgør eller kan opfattes som en trussel mod andre parters nationale sikkerhed" (...) "alle eksisterende redskaber til tillidsskabende foranstaltninger skal tages i brug for at sikre gennemsigtighed og forudsigelighed hvad angår militære aktiviteter (Art. 1) Det aftaleforslag kom altså fra 'aggressoren' Rusland. Videre lød det:

"Ingen parter må indsætte landbaserede mellemdistance eller korttrækkende missiler i områder, der kan tillade dem at nå andre parters territorium." (Art. 5) Og "Ethvert medlem af NATO forpligter sig til ikke at udvide NATO, herunder få adgang til Ukraine eller andre stater (Art. 6)⁴

Jeg nævner det her, også fordi nogle af kravene, ikke mindst det om missilerne og Ukraines eventuelle NATO-medlemskab, figurerer i nogle af de fredsforslag, man er begyndt at spekulere i, når Trump kommer til d. 20. januar 2025.

Det har vist sig, at NATOs forhandlere altså der i december 2021 var tæt på at skrive under på aftalen, men at man fra Pentagon, som netop havde afsat nye store militærdonationer til Ukraine, fik sat en stopper for løjerne. Altså: NATO afviste aftalen.⁵

Og vi ved alle, hvad der sker d. 24. februar 2022. Rusland går ind i Ukraine. Ingen taler om Vestens delvise medansvar. Rusland er aggressoren, ja. Det sagde vi også. Men på hvilken baggrund. Og hvad med den fælles sikkerhed, man kunne have tilstræbt?

---

³ <https://www.wsj.com/articles/ukraine-military-success-years-of-nato-training-11649861339>

⁴ https://mid.ru/ru/foreign_policy/rso/nato/1790803/?lang=en&clear_cache=Y

⁵ <https://www.tbsnews.net/features/panorama/ukraine-war-west-must-take-responsibility-385142>

I 2008 havde NATO besluttet, at Ukraine skulle blive medlem af alliancen. Den tidligere leder af Sovjetunionen Mikhail Gorbatsjov skrev i 2012 om ”Vestens vinderkompleks” efter den kolde krig, som han mente blokerede for vestlig kritisk selvrefleksion.⁶

Det er smerteligt at erkende det, som historikeren Paul Villaume skrev allerede i 2014:

”Efter den kolde krigs afslutning har alt for mange i NATO-og EU-landene ladet sig overbevise af deres egen retorik om, at NATO’s udvidelse helt frem til Ruslands grænser ikke før eller siden ville fremkalde en reaktion fra Rusland. Advarsler om, at manglende lytten til de russiske indvendinger gennem 20 år betænkeligt ville styrke en russisk nynationalisme, er blevet ignoreret.”⁷

Der var faktisk en del, også amerikanske diplomater og rådgivere, der frygtede og advarede mod, at NATO-udvidelsen mod øst som sikring mod en mulig fremtidig trussel fra Rusland kunne blive en selvopfyldende profeti.

Historien har givet dem og Paul Villaume ret.

Så da vi efter krigsudbruddet i februar 2022 plæderede for det, vi kalder en Bæredygtig Sikkerhedspolitik, gjorde vi det bl.a. på dén baggrund. Hvis vi vil undgå, at konflikter fører til krig, skal vi skabe en helt anderledes forståelse af, hvad sikkerhedspolitik kan være. Én, der deeskalerer gennem diplomati og forebyggelse og bygger på indsigt og viden om ikke bare egne, men også andre landes interesser og behov. Og som ikke skaber unødige fjendebilleder.

Men mere end det: en Bæredygtig Sikkerhedspolitik må have svar på ALLE de kriser, der truer den globale sikkerhed i dag. Vi understregede, hvordan klimakrisen og den voksende globale ulighed i og mellem landene er kommet til, og nu udgør de største trusler mod sikkerheden for os alle.

Klimakrisen og den globale ulighed

Det vil jeg gerne tale lidt om her:

Vi har lige forladt 2024, hvor den globale temperatur for første gang kom over de 1,5 grad, som Parisaftalen har sat som den kritiske grænse, vi skal holde os under. Havene stiger, storme tager til, tørke OG oversvømmelser intensiveres.

På FN’s generalforsamling januar 2023 sagde Antonio Guterres:

“Jeg har en særlig besked til producenterne af fossile brændstoffer og dem, der hjælper dem med at udvide produktionen og skrabe monsterstore profitter til sig: Hvis ikke I

---

⁶ <https://www.information.dk/debat/2012/01/vestens-vinderkompleks-foerer-krig-krise?page=1>

⁷ <https://politiken.dk/debat/kroniken/art5579929/Inddrag-Rusland-i-l%C3%B8sningen-af-Ukraines-krise?>

kan slå ind på en troværdig kurs mod netto nul-udledninger i 2025 og 2030 for alle jeres operationer, så skal I ikke være i business.

Det, der er jeres kerneprodukt, er vores kerneproblem. Vi har brug for en genbrugsrevolution, ikke for en selvdestruktiv genoptagelse af fossil brændselsproduktion.”

Hvem FN's generalsekretær taler til her, er klart nok – desværre var det for døve øren. De fossile udledninger stiger stadig.⁸ Om han også lige tænkte på de mere end 6 milliarder mennesker, der ikke lever i Vesten, ved jeg ikke. Det gjorde han nok. Guterres ved godt, at Jordan bebos af tæt på 8,1 milliarder mennesker, og at vi i Vesten kun udgør 1,4 mia., mindre end en fjerdedel af dem.

Hvorfor nævner jeg det? Det gør jeg for at understrege en af hovedpointerne i vores arbejde: At sikkerhedspolitik i dag IKKE kan reduceres til et spørgsmål om sikkerhed for os selv, og slet ikke af den mere klassiske af slagsen: for eller imod NATO, hvordan kan vi som land eller region bygge et adækvat forsvar, det hele med vægt på militære midler.

Nej, vi skal søge en sikkerhed, der ikke forgår, men opretholder sig selv – altså er holdbar, det, vi kalder bæredygtig – vi må altså have en politik, der tager højde for *alle* de livstruende og konfliktskabende forhold, der truer kloden i dag.

Klimakrisen, fattigdommen og den voksende ulighed i verden. Mens mange lande, og ikke mindst NATO og Vesten, og Kina ruster op militært, kæmper befolkningerne især i det globale syd med voksende ulighed, usigelig fattigdom og mangel på mad og vand, og det nu ekstra i kølvandet på krigen i Ukraine.

Det er ikke deres lande, der udleder den CO₂, der forårsager oversvømmelser og lange tørkeperioder og ødelægger deres afgrøder, men det er dem, der først og fremmest rammes af klima- og biodiversitetskrisen. Det betyder konflikter og krige og masseflugt. Tag Sudan (som vi nærmest ikke hører om i dansk presse), hvor mere end 14 millioner mennesker er drevet på flugt – til i forvejen ustabile nabolande som Chad og Etiopien og Sydsudan. Mere end 60.000 er døde og 26 millioner har akut brug for mad og anden nødhjælp.⁹

I ved, det ikke er det eneste sted, hvor de her multikriser rammer. Overalt i Sydamerika, Asien og Afrika; men også Europa og USA er ramt. Af både klimaødelæggelser og

---

⁸ <https://www.ipcc.ch/report/sixth-assessment-report-cycle/>
<https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/figures/figure-spm-5>

⁹ <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/power-struggle-sudan>
<https://www.theafricareport.com/372543/opinion-sudans-agony-and-the-proxy-fights-of-the-new-cold-war/>

voksende fattigdom og ulighed. Dét udgør mindst lige så alvorlige trusler mod den globale sikkerhed, som oprustningen til krigen i Ukraine. Og som det, vi nu er vidne til i den krig, som Israel har erklæret mod palæstinenserne i Gaza. Og til den kamp mod Kinas voksende geopolitiske indflydelse, som USA fører – med Danmarks og dele af EU's billigelse.

Den oprustning og de krige, som løber med alle pengene – og al opmærksomheden. Det er næsten, som om der råder en kollektiv fortrængning af de indsatser, Guterres talte om. Dem, man ved, skal til, men som kræver det grundlæggende opgør, man tøver med at tage med paradigmet om vækst og de stærke fossile kapitalinteresser. Nævnte Mette Frederiksen klimakrisen i sin nytårstale? Nej, ikke med ét ord.

På det seneste FN-møde om klimaet, COP 29 i Baku i november 2024 var der krav fra bl.a. udviklingslandene om 1.300 milliarder dollars, hvis de skal kunne beskytte sig mod klimaforandringerne. Hvad endte man på? 300 milliarder dollars fra de rige til de fattige. En del af det som investeringer og lån. Lån til allerede dybt forgældede lande.

Israel-Palæstina

Ligesom vi har fordømt Ruslands invasion i Ukraine, tager vi på det skarpeste afstand fra Hamas' bestialske overgreb på den israelske befolkning. Men ligesom i Ukrainekrigen fastholder vi også her opfordringen til at undgå unødigt oprustning¹⁰ og bare at svare med militære midler, som Israel gør lige nu, med støtte fra USA OG Danmark – uden at gøre sig klart, hvad man vil EFTER et angreb på Gaza. Det er fuldstændig fatalt, at det ikke er noget, der indgår i overvejelserne – i hvert fald ikke i dem, der kommer frem til offentligheden.

Men med sit militære engagement og sin støtte til Israel er USA – og dermed hele den regelbaserede verdensorden udfordret.

Verden over går befolkningerne på gaden, Sydafrika har ved FN's Internationale Domstol anklaget Israel for at begå folkedrab på palæstinenserne i Gaza, FN's generalforsamling har pålagt Den Internationale Straffedomstol at undersøge, om Israel bryder folkeretten ved at hindre nødhjælp til Gaza. Samme domstol har udstedt en arrestordre på premierminister, Benjamin Netanyahu og Israels forhenværende forsvarsminister, Yoav Gallant, for forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser. Og på Hamas-lederen Mohammed Deif for hans ansvar for angrebet på Israel den 7. oktober 23.¹¹

---

¹⁰ NtO støtter den henvendelse, som Mogens Lykketoft, Knud Vilby, Lars Erslev Andersen og en række andre med indsigt har skrevet. Erklæringen opfordrer den danske regering til at justere Danmarks politik i Gaza-konflikten, så den afspejler landets internationale forpligtelser og kommende rolle i FN's Sikkerhedsråd. <https://pov.international/erklaering-danmark-officielle-politik-gaza/>

¹¹ <https://www.information.dk/udland/2024/11/historisk-arrestordre-goer-benjamin-netanyahu-paria?>

Man kan i USA eller Europa ikke længere regne med, at landene i Mellemøsten, eller de mange lande i det globale syd bakker op. Dem, som har stillet sig skeptiske over for Vesten i krigen i Ukraine, og som USA og EU nu udfolder megen aktivitet for at få over på 'vores' side, ikke mindst i Afrika (jf. bl.a. den nye danske Afrikastrategi).¹² Af de 120 lande som i 2023 stemte for en våbenhvile i Gaza, var de fleste fra det globale syd.¹³

Mange i den ikke-vestlige verden ved, at den gængse stormagtsrivalisering følger helt andre logikker end det, der vil sikre fremtiden for verdens befolkninger. Den rivalisering kan ikke sikre verdens befolkninger mad, vand, energi og en tryk og fredelig fremtid. Konflikterne skal forebygges eller løses, ikke militært, men ved at styrke diplomati og forhandlinger.

Og hvad sker der, hvis vi overser klimaet, den globale ulighed og alle dem der flygter? Vi ved, at alt dette truer alles sikkerhed – på en lige så grundlæggende måde som krigen og det nukleare kapløb¹⁴, som nu igen er i gang mellem Rusland, USA og Kina – nemlig med udslettelse af livet på jorden, med kaos og en overlevelseskamp, vi i dag slet ikke kan forestille os omfanget af.

Vi har troet, vi kunne tæmme naturen, men den slår igen, og forsøget på med det, man med et tilsyneladende neutralt ord kalder 'økonomisk vækst' at kontrollere den, fører til, at de ressourcer, der er en forudsætning for kommende generationer, svækkes eller ødelægges. Det er selve grundlaget for vores liv, der står på spil. Og truslen forværres af, at uligheden i verden vokser.

Nu får I lige nogle kolde kendsgerninger

Siden 2020 har den rigeste ene procent af verdens befolkning indkasseret næsten 2/3 af al ny velstand. Hvor det i 2021 var 287 millioner, er der nu mere end 350 millioner mennesker, der hver dag mangler mad og vand. De fattige har ikke noget at stå imod med. Og når de må flygte, fordi de ikke længere kan leve, hvor generationer før dem levede, har de ingen steder at tage hen. Klimaflygtninge accepteres ikke som flygtninge med ret til asyl.

Verden har i dag mere end 100 millioner flygtninge. Mere end halvdelen af dem er kvinder. De flygter af alle mulige grunde, krig, fordrivelse, politisk repression. Ifølge Care skete det i 2020 knap 10 millioner gange, at et menneske måtte flygte på grund af

---

¹² <https://globalnyt.dk/hvis-vi-lever-i-afrikas-aarhundrede-skal-vi-handle-baeredygtigt/>

¹³ <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/27/unga-calls-for-humanitarian-truce-in-israel-hamas-war-how-countries-voted>

¹⁴ https://www.icanw.org/new_russian_doctrine_increases_possible_nuclear_weapons_use_scenarios

krig og konflikt. Det samme skete 30 millioner gange på grund af klimaforandringer og ekstremt vejr.¹⁵ De tal er ikke blevet mindre. Og de vil komme til at stige.

Her i Europa er vi bange for flygtninge og migranter. Men FN's Flygtningeagentur skønner, at mere end 70 % af internt fordrevne og nu 70 % af alle flygtninge befinder sig i lande, der anses som meget sårbare for klimaændringer.¹⁶ De lande ligger ikke i Europa. Og vi ved, at kvinder udgør 80 % af alle klimaflygtninge.

Når klimaændringerne fjerner livsgrundlaget, forringes kvindernes muligheder for at sikre deres egen og familiens overlevelse. Så meget desto værre som vi ved, at det de fleste steder er kvinderne, der har hovedansvaret for at sikre omsorg for børn, svage og syge, og for at familier og hele lokalsamfund har mad, vand og det nødvendige.

Det er derfor, vi lægger op til at støtte de bevægelser af ikke mindst kvindelige klimaaktivister og de netværk af småbønder, der lige nu breder sig overalt i det globale syd. De kvinder yder en enorm indsats for at udvikle små og større brug, der kan beskytte jorden og vandet og skovene.

Er der alternativer til krigene? spørger I med emnet for i dag. Jeg har talt om diplomati og forebyggelse af konflikter. Og ja, sæt ind mod klimaforandringerne, og mod fattigdom og ulighed. Vi mener, at de mange bevægelser i befolkningerne overses i debatten, hvor aktører og spillere for det meste er stormagter, lande og sammenslutninger af samme. Men historien har lært os, at det er i de folkelige og sociale bevægelser, nybruddene starter. Tænk Miljø, tænk Kvinder, tænk Klima – og ja, tænk Fred.

Jeg vil gerne her nævne 'African Feminist Collective on Feminist Informed Policies'¹⁷. Et initiativ, det er værd at lægge mærke til. Det har rødder i Østafrika, men vinder genklang mange steder.

Som afrikanske feminister ønsker de ikke bare at deltage i magtens politik, men at bidrage til at kritisere og afkolonialisere den. De taler om *ubuntu* og den fælles sikkerhed som et princip, der åbner op for en mere menneskelig tilgang til udenrigspolitik, altså at omsorgen for de sårbare borgere og familierne, og mere bredt, befolkningernes ve og vel, skal være det styrende.

---

¹⁵ <https://care.dk/det-goer-vi/klima/klimaflygtninge>

¹⁶ Ved udgangen af 2023 kom ifølge en ny FN-rapport mere end 70% af flygtninge og asylansøgere fra klimasårbare lande: <https://www.unhcr.org/media/no-escape-frontlines-climate-change-conflict-and-forced-displacement>

¹⁷ <https://africanarguments.org/2023/07/statement-of-intent-on-feminist-informed-policies-abroad-and-at-home/>

* De bryder med det de kalder den hvide frelsermentalitet over for deres befolkninger og det globale nords dominans i udenrigspolitikken: Det er afrikaneres egen historie og erfaringer, der skal ind og præge politikken.

* De er imod en politik, der fremmer ulighed og fastholder befolkningerne i fattigdom, og hvor ligestilling betyder mere af det samme, blot med kvindelig deltagelse.

* De anholder den rolle, som kolonialismen har spillet i den globale klimakrise. Og den neokolonialisme, der dikterer, hvor og hvad der bliver sat ind mod krisen.

* Og ikke mindst tager de afstand fra de eliter, der nyder godt af den øgede militarisering. Og fra de stedfortræderkrige via stater og ikkestatslige aktører, som i dag er med til at destabilisere Afrika og resten af verden.

Magten ligger nye steder nu

Vi skal lytte til det kollektiv og andre lignende bestræbelser. Vi i NEJ til Oprustning – JA til Bæredygtig Sikkerhedspolitik er gamle, erfarne og gråhårede, og vi glæder os over, at de unge i den danske klimabevægelse samarbejder mere og mere med de unge i syd om kravene om stop for fossile udvindinger alle vegne.¹⁸

Vi må komme ud over vores indgroede politiske sym- og antipatier og gå imod den nye koldkrigs-lignende opdeling mellem det 'frie' Vesten og de onde i Øst. Vi bliver nødt til at tage bestik af, hvad der sker i Afrika og i det hele taget i BRICS-landene og andre lande i det globale syd. Magten ligger nye steder nu. Og det betyder noget for de former for sikkerhedsorden, vi skal leve med fremover. Og som ingen af os kender i dag.

Lande som Kina, Argentina, Brasilien, Indien, Indonesien og Sydafrika spiller en større og større rolle i den globale økonomi og på verdensscenen i det hele taget. Det gør dem ikke nødvendigvis til fjender af Vesten. Det er også de lande, der står mere neutralt over for både Ukraine-krigen og Israel-Palæstina-konflikten. De seks lande stod i 2022 for 32 procent af al købekraft i verden – svarende til over 51 billioner dollars. Det er mere end G7-landene: USA, Storbritannien, Canada, Frankrig, Tyskland, Italien og Japan.

Det er altså ikke alene pga. de fallitboer amerikanerne har efterladt i Afghanistan, Irak, Libyen og Syrien – og den stadig igangværende krig i Ukraine og Gaza, at Vestens dominans i verden ligner et overstået kapitel.

Kina fremlagde i februar 2023 en 12-punktsplan som et udspil frem mod forhandlinger i Ukraine-krigen, der ikke er så tosset, som USA og Vesten vil have os til at tro.¹⁹ Indien siger, det ikke er tid til krig. Brasilien har afvist at være med i den vestlige oprustning mod Rusland og har nu gjort sig til bannerfører for en våbenhvile i Gaza.

---

¹⁸ Bl.a. i denne kampagne mod olieudvinding: <https://www.stopeacop.net/home>

¹⁹ https://www.fmprc.gov.cn/zyxw/202302/t20230224_11030707.shtml og <https://carnegieendowment.org/russia-eurasia/politika/2023/02/inside-chinas-peace-plan-for-ukraine?lang=en>

I maj 24 gik Kina og Brasilien sammen om en erklæring for en politisk løsning i Ukraine.

Den opfordrer til direkte dialog mellem parterne, nedtrapning af krigshandlingerne frem mod en våbenhvile og en international fredkonference. Og en opfordring til med alle midler at undgå brug af atomvåben.²⁰

Vi gør klogt i at vende blikket mod syd og lytte til, hvad både regeringsledere og befolkningerne, og her ikke mindst kvinderne, siger dér. De vestlige medier og topledere taler polariserende om lande i syd og øst som autokratier, hvad nogle af dem også er. Men de udgør ikke nogen fasttømret 'blok' – der er mange områder, hvor fx Indien og Kina og Rusland har forskellige interesser.

Og det udelukker ikke, at de i mange spørgsmål taler freden op og ikke ned. Og hvem siger, at en multipolær verdensorden, som BRICS-landene og både Kina og Rusland taler for, nødvendigvis er nogen dårlig idé?

Vi i mindretalsvesten har brug for at kunne samarbejde med dem. Det er fatalt, hvis vi overtager Mette Frederiksen og andres ondskabslogik og dermed begrænser det diplomatiske spillerum og mulighederne for samarbejde. Fx med Kina, som er verdens største CO2-udleder, men også landet med de mest ambitiøse reduktionsmål og ikke mindst af den grund er uomgængelig.²¹

Vi kan ikke længere se bort fra dem, der repræsenterer det overvældende flertal af verdens befolkning. Og kriges afslutning og fred forhandles netop mellem fjender, og trods krigen – eller på grund af krigen – er det vigtigere end nogensinde at udbygge en fredens og forhandlingens politik.

Vi ved ikke, hvad der kommer til at ske med den verdensorden, som Putins invasion har rystet i sin grundvold, som Trumps entre kun vil gøre mere usikker, og som den fornyede krise i palæstinenserens kamp for livet i Gaza og på Vestbredden har stillet yderligere spørgsmålstejn ved.

Men jeg er sikker på vi vil fortryde det, hvis ikke vi og vores regeringer anerkender – både de kriser, befolkningerne står i, jeg har talt om (og som allerede nu er ved at komme tæt på også os i det fredelige Nord) – og den mulige stabiliserende rolle som de lande i Afrika, Latinamerika og Asien, der faktisk taler for at overholde FN-pagten, kan spille.

Med Trump som præsident

---

²⁰ <https://www.gov.br/planalto/en/latest-news/2024/05/brazil-and-china-present-joint-proposal-for-peace-negotiations-with-the-participation-of-russia-and-ukraine>

²¹ <https://www.information.dk/udland/2025/01/klimaet-staar-falder-kina?>

Jeg er ikke kommet ind på de mange spekulationer, der for tiden er i omløb om Trumps mulige fredsforslag i Ukraine og hvem, der skal deltage, og hvordan mulige fredsforhandlinger i Ukraine skal organiseres. Der er SÅ meget vi ikke kan vide, for tiden er der vildt mange mere eller mindre velunderbyggede spekulationer i spil. Og som Isabel Bramsen, fredsforsker ved Lunds Universitet, sagde på Radio 4 i denne uge²²: det er ikke så vigtigt HVEM, der står for dem, det er helt afgørende at det er parterne selv, der skal finde løsningen. Der skal skabes en platform de kan snakke fra, og husk, det tager lang tid.

Isabels Bramsen har nogle bud i en omfattende artikel²³: Frem for ideer til *hvordan* løsningen skulle se ud, så har hun forslag til, hvem der skal være sidde med ved bordet – listen er lang over dem, der har budt sig til, Slovakiet, Indien Kina, Israel, Brasilien, mfl. Men sådanne kan mere have en værtsrolle. Det er ikke vigtigt hvem. Det centrale er, at der med ved bordet vil sidde andre aktører – ikke som mæglere, men som medforhandlere.

Bramsen foreslår EU, USA, Kina. Det kan en skabe bedre dynamik, også for Ukraine, med lande, som også støtter op om Ukraine, som så ikke sidder som et lilleput-land over for store Rusland – og Rusland på sin side må også have lande, der støtter op bag dem:

Rusland står lige nu fast på ikke at afgive land (østlige regioner, Krim), men hvis de andre er med, er der større chance for, at Rusland føler sig accepteret som den stormagt, de gerne vil ses som – og som et land, der gerne vil være med at ændre verdensordenen.

Jeg slutter her.

—

På opfordring fra tilhørerne ved Frokostdebatten tilføjer jeg her en

Liste med læsværdige artikler:

Om baggrunden for invasionen i februar 2022:

John Matlock jr.:

<https://responsiblestatecraft.org/2022/02/15/the-origins-of-the-ukraine-crisis-and-how-conflict-can-be-avoided/>

John J. Mearsheimer og Ted Galen Carpenter

---

²² <https://radio4.dk/podcasts/radio4-eftermiddag/3-fredsforskerens-bud-p-fred-og-en-utilfreds-rugem>

²³ <https://brill.com/view/journals/iner/aop/article-10.1163-15718069-bja10106/article-10.1163-15718069-bja10106.xml>

<https://www.tbsnews.net/features/panorama/ukraine-war-west-must-take-responsibility-385142>

Uffe Kaels Auring

<https://www.eftertrykket.dk/2022/04/14/ukraine-og-programmet-for-aktiv-glemmel/>

Susanne Possing:

<https://pov.international/nej-til-en-politik-bygget-pa-angst/>

<https://pov.international/andre-losninger-end-de-militaere-i-ukraine/>

En række artikler af Uffe Kaels Auring, chefredaktør ved Eftertrykket.dk om de økonomiske, geopolitiske og militærindustrielle interesser i krigen, om de moralske begrundelser for krigen, om eliterne og borgerne og om hvem og hvad, der fodrer medierne. Tjek ikke mindst de mange henvisninger i artiklerne:

<https://www.eftertrykket.dk/2022/10/07/ned-med-rusland-4-krigslykke-i-den-selvmanipulerende-offentlighed/> (her finder man også links til de tre foregående i serien)

<https://www.eftertrykket.dk/2023/04/13/ukraine-krigen-er-bedre-end-sit-rygte/>

<https://www.eftertrykket.dk/2023/04/26/til-forsvar-for-ukraine-krigen-1-vestens-oversete-diplomatiske-sejre/>

<https://www.eftertrykket.dk/2024/09/30/to-veje-til-sejr-for-ukraine/>